

06/10 **Hugo Lamon: "Gerecht is Mexicaans leger"**

6 OKTOBER 2008 - Het gerecht is een Mexicaans leger: 1 op de 7 magistraten is korpschef en dat is te veel. De kleinere gerechtelijke arrondissementen moeten verdwijnen en de rechtbank van eerste aanleg, de arbeidsrechtbank en de rechtbank van koophandel moeten in elkaar schuiven in één structuur samen met de vrederechten. Bovendien is controle van buitenaf nodig, bv. door visitatiecommissies, zoals aan de universiteit. Nu krijgt 95,3% van de magistraten bij zijn evaluatie de kwalificatie "zeer goed" mee en dat is onrealistisch. Dat beweert de Hasseltse advocaat Hugo Lamon, lid van de Hoge Raad voor de Justitie, in een nieuw controversieel, genuanceerd en vlot geschreven boek over de werking van Justitie.

Het gerecht is een Mexicaans leger?

Er zijn te veel korpschefs. Eén op de zeven magistraten is korpschef. En die korpschefs doen eigenlijk allemaal hun zin. Ze beslissen zelf welke magistraat welk soort zaken mag doen, maar ook wanneer de ramen worden gelapt en wie wanneer met vakantie mag. Ze werken hun eigen regeltjes uit en die verschillen dan ook overal. Eigenlijk heb je in iedere rechtbank een apart gerechtelijk wetboek.

Als je als advocaat ergens op een andere plaats moet gaan pleiten, dan informeer je best even op voorhand wat daar de gebruiken zijn, want anders kan je wel eens staan opkijken.

Hoe kan dat veranderen?

We moeten naar grotere rechtbanken, bv. één per provincie. De kleinere gerechtelijke arrondissementen (Neufchâteau, Veurne e.d.) zullen helaas moeten verdwijnen. Bovendien is er geen nood aan drie verschillende rechtbanken (een rechtbank van eerste aanleg, een rechtbank van koophandel en een arbeidsrechtbank): zij kunnen in elkaar geschoven worden en de vrederechten uit de provincie kunnen daar ook nog bij. Zo wordt alvast het aantal korpschefs beperkt.

Die korpschefs hebben ook te veel taken. Het heeft geen zin dat magistraten zich met allerlei materiële dingen (aanschaf van computers, vakantieregeling van het personeel, beveiliging van het paleis e.d.) bezighouden. Dat kan een manager doen. Net zoals dat nu in Nederland het geval is. Waarom zou iemand die vroeger een ziekenhuis heeft beheerd daarna niet een rechtbank gaan beheren?

Wordt de onafhankelijkheid van het gerecht dan niet bedreigd?

Met dat argument schermt de magistratuur altijd om hervormingen te blokkeren. De magistraten moeten leren dat je in de eenentwintigste eeuw niet meer alléén alles over jezelf kan beslissen, dat anderen meekijken en het misschien zelfs beter kunnen.

Zo moet de magistratuur ook aanvaarden dat er managers komen bij justitie die werkmethodes gebruiken die al lang bestaan in het bedrijfsleven en bij de overheid. Trouwens, in mijn voorstel mogen de magistraten op hun algemene vergadering zelf die manager kiezen uit kandidaten die bv. door Selor of de Hoge Raad voor de Justitie worden voorgesteld.

Zijn er niet te weinig rechters?

Nee. Er zijn 24 rechters per 100.000 inwoners, twee keer zoveel als in 1850. In Nederland zijn er maar 12, in Frankrijk maar 10. En zij doen het niet slechter dan wij. Maar bij ons is het werk slecht verdeeld. Sommige rechters bulken van het werk, terwijl anderen een rustig leventje hebben. Dat is het probleem.

Een rechtbank in het Antwerps Vlinderpaleis

Krijgt justitie te weinig geld?

Eigenlijk niet nee. België besteedt 66,3 euro per burger aan justitie en ons land zit daarmee in de middenmoot. Nederland geeft veel meer uit voor justitie, maar Frankrijk minder. Het mag wat mij betreft wat meer zijn, maar geld is ook het probleem niet.

Zijn de gewone rechters van nu beter dan vroeger?

Ze zijn veel beter opgeleid en ook niet meer partijpolitiek benoemd. Een hele vooruitgang. Maar toch denkt de gewone magistraat nog altijd te hiërarchisch en is er soms te weinig het besef dat magistraten een

publieke dienst verlenen en er dus niet zijn voor zichzelf maar voor de burgers.

Mag een magistraat dan lid zijn van een politieke partij, zeg maar van het Vlaams Belang?

Magistraten mogen uit alle groepen komen, zolang ze maar onafhankelijk blijven oordelen. Als je rechters wil die niet wereldvreemd zijn, moet je ook aanvaarden dat ze zich engageren in de samenleving. Je moet dan ook toelaten dat een rechter een afwijkende mening heeft, zolang dat niet zijn vonnis beïnvloedt.

Meer groepen leveren een meerwaarde. Ik ben ervan overtuigd dat rechters met een allochtone achtergrond een belangrijke bijdrage zouden kunnen leveren aan de evolutie van het recht omdat ze met hun voorgeschiedenis de zaken gewoon anders kunnen zien.

Hoe kan controle op de magistratuur?

Zoals dat aan de universiteiten gebeurt. Ook daar werd aanvankelijk met de academische vrijheid geschermd om controle te verhinderen. Maar de professoren hebben zich aangepast. De situatie op het gerecht is vergelijkbaar. Visitatiecommissies van andere rechtbanken én de gebruikers (advocaten, burgers) zouden op regelmatige tijdstippen de werking van een gerecht kunnen evalueren.

De magistratuur mag niet alléén zichzelf beoordelen, want dat leidt tot merkwaardige toestanden. In 2003 moest de Hoge Raad voor de Justitie vaststellen dat 95,5% van de magistraten de kwalificatie "zeer goed" meekreeg op zijn evaluatie. Aan deze mensen kan dus niets meer verbeterd worden. Dat kan dus niet he.

Werkt het gerecht te traag?

Over het algemeen niet. Wél zijn er problemen bij de Raad van State, waar zaken soms blijven liggen tot een uitspraak helemaal geen zin meer heeft, en op bepaalde plaatsen in Brussel. Maar of een rechter snel of traag werkt, hangt vaak af van hoeveel en welk werk zijn korpschef hem geeft. Daarom is het van zeer groot belang dat er nu eindelijk een meting van de werklast van de magistratuur komt.

Terzake ben ik echter niet bijzonder optimistisch. Vorig jaar deed men een dikke studie die moest nagaan... of een studie kon worden verricht om de werklast van de magistraten te meten. Het besluit was dat... er een nieuwe studie nodig was.

Lamon voor Brussels justitiepaleis

En nu er een akkoord is om de werklast te meten, staat uitdrukkelijk in het protocol dat niet mag worden nagegaan hoeveel iedere magistraat individueel presteert. Zo kan je natuurlijk niet meten hoe hard ze werken he.

De gerechtelijke achterstand ligt ook aan het parlement?

In eerste instantie zelfs. Er worden teveel wetten gemaakt die met haken en ogen aan elkaar hangen of die niet uitgevoerd kunnen werken. De nieuwe wet op de gerechtelijke achterstand is zo wereldvreemd dat ze die achterstand nu net bevordert in plaats van terug te dringen. Bij iedere nieuw wetsvoorstel zou verplicht moeten worden duidelijk gemaakt hoe het past in de bestaande wetgeving, er zou eveneens een financieel en sociaal plaatje (over hoeveel mensen gaat het? Wat is het probleem in de feiten, niet louter juridisch?) moeten worden gemaakt. En bestaande wetten moeten worden geëvalueerd. Het parlement is eigenlijk de eerste schuldige van wat nu misloopt.

Veroorzaakt Europa ook niet veel problemen?

Tachtig procent van onze wetgeving is omzetting of toepassing van Europese regelgeving. Vele richtlijnen worden opgesteld door niet-juristen (ingenieurs of biologen, die aan de milieuwet sleutelen) en die doen dat in hun eigen taalgebruik. Als die regels daarna moeten worden toegepast door juristen ontdekken die allerlei gaten en vaak begrijpen ze die richtlijnen niet. Er ontstaat een ware clash tussen die beroepsgroepen. De vele vertalingen van al die richtlijnen veroorzaken weer nieuwe problemen. Sommige advocatenkantoren zijn trouwens gespecialiseerd in het zoeken van gaten in al die wetten en regels.

Luistert het parlement wel genoeg naar de magistraten?

Het heeft in ieder geval geen zin om talloze hoorzittingen te organiseren met magistraten en lobbygroepen uit de sector en dan daarna geen rekening te houden met de resultaten, zoals nu steeds meer gebeurt.

Aan de andere kant zijn er adviesorganen genoeg. Sommige adviesorganen moeten andere adviesorganen adviseren, die op hun beurt dan weer een advies moeten uitbrengen aan de Hoge Raad voor de Justitie. Dat is wat overdreven. Er worden ook te veel studies gedaan. Ondertussen is wel geweten wat misloopt, het komt er nu op aan om dat te veranderen.

Over strafrecht heeft Uw boek het niet?

Nee, daar wordt al zoveel over geschreven, het vertegenwoordigt slechts 20% van alle rechtszaken en ik doe dat niet.

Bent U voor of tegen assisen?

Assisenjury is sms-moord

Assisen is natuurlijk een debat vol emotie, het gaat over leven en dood. Maar de vraag is: moet er zoveel tijd en energie gaan naar assisen? Nu duurt zo'n zaak al gauw een volle week. Ik zou ook wel eens graag gedurende een week over een ingewikkelde commerciële zaak willen pleiten, maar dat kan nu eenmaal niet. Ik moet mij aanpassen, waarom moet dat bij assisen niet? Waarom hebben we daar eerst een volledig schriftelijke procedure en daarna doet men het allemaal nog eens mondeling over?

Bovendien: wij verwachten dat beroepsrechters oordelen over alle mogelijke geschillen, maar de allerzwaarste gevallen schuiven we dan van hen weg. Rationeel gesproken snap ik dat niet. Er is geen reden om deze emotioneel gekleurde zaken anders te beoordelen dan andere zaken.

Verbetert assisen dan niet het imago van het gerecht?

Ik denk het niet, want daarvoor zijn die 150 assisenzaken echt te weinig representatief. Het is goed dat men de bevolking dichter bij justitie wil betrekken, maar dit doen via juryrechtspraak is m.i. een fout signaal. Men zou beter bij alle andere zaken eenvoudiger over alle zaken communiceren. Dat zou pas het vertrouwen herstellen.

Is assisen niet belangrijk voor de slachtoffers?

Ik ben akkoord dat meer moet worden gedaan voor slachtoffers van misdrijven, maar daar dient een proces niet voor. Een proces is geen therapeutische sessie, het is geen slachtofferhulp en ook geen verwerkingsproces van een emotioneel drama. Een proces is een technische kwestie: het omzetten van vage feiten uit de samenleving in een klare juridische taal en het opleggen van de bijhorende straf. Slachtoffers moeten menselijk behandeld worden en dat begint vanaf het ogenblik dat ze klacht indienen. Justitie heeft daar al veel in geïnvesteerd, maar het kan natuurlijk nog altijd beter. Maar in het eigenlijke proces gaat het over iets anders.

*****

BIOGRAFIE

Hugo Lamon (*1962)

- afgestudeerd in de rechten aan de KULeuven (1985)
- advocaat in Brussel (1986-1988)
- advocaat in Hasselt, vooral gespecialiseerd in economisch recht en intellectuele rechten (1988- heden)
- bestuurder van de Orde van Vlaamse Balies (1998-2008)
- lid van de Hoge Raad voor de Justitie (2008-2012)
- lid van de Open Vld. Lamon noemt zich zelf "een donkerblauwe"
- Lector mediarecht Xios Hogeschool Hasselt

LAMON, H., *De kwaaië tante Justitie. Over recht en rechters voor de burger*, Die Keure, Brugge, 2008, 152 p., www.bande.be.